Reuss Gustáv (1818-1861) :)

Lekár, botanik, vlastivedný bádateľ.

Študoval na gymnáziu v Rožňave a Leviciach, na evanjelickom lýceu v Bratislave a na lekárskej fakulte v Budapešti a vo Viedni. V rokoch 1844-1849 mestský lekár v Miškovci, v rokoch 1851-1861 v Revúcej. Roku 1853 vydal *Květnu Slovenska*, v ktorej pri určovaní slovenských botanických názvov vychádzal z ľudových pomenovaní. V rokoch 1855-1856 napísal *Hviezdovedu, životopis Krutohlava* (1984), didaktickú astronomicko-geografickú prácu, v ktorej populárne zhrnul najnovšie poznatky astronómie a geografie a rozviedol možnosti letu človeka balónom na Mesiac. Kapitoly spája dejom, do ktorého začleňuje epizódy zo života gemerského ľudu. Poznatky o je živote zakomponoval aj do historických románov *Matej Bažo z Čoltova* (1853, rukopis) a *Mária Betlen rozená Séči* (1982). Zaujímal sa o jazykovedu, robil archeologický výskum zameraná na dejiny osídlenia Slovenska. Veľkú pozornosť venoval histórii Slovákov v širšom slovensko-slovanskom kontexte v snahe dokázať autochtónnosť Slovanov a Podunajskej oblasti. Najintenzívnejšie sa zaoberal dejinami Gemera. Pri zhromažďovaní podkladov pre svoje práce pracoval aj s archívnym materiálom. Údaje z listín konfrontoval s miestnymi povesťami , ktoré pod vplyvom názorov Pavla Jozefa Šafárika, Jána Kollára, Samuela Reussa považovali súčasníci a pôvodne aj on sám za hodnoverný doklad o minulosti národa. Postupne dospel k názoru, že povesť je v prvom rade umelecký výtvor ľudu. Spájajú sa v nej udalosti z viacerých storočí do jednej časovej roviny a zväčša v rozprávkovej, nereálnej podobe, a preto nemôže nahradiť historický dokument. Tento Reussov názor ostal jeho súčasníkmi nepovšimnutý. V rokoch 1852-1854 napísal prácu *Opis mestečka Veľká Revúca zvaného*,ktorý svojou štruktúrou nadväzuje na vlastivedné monografie začiatku 19. storočia (Ladislav Bartholomeides, Juraj Ďurikovič, Alojz Medňanský). Pre slovenský národopis sú najvýznamnejšie kapitoly o liečení, bývaní a zamestnaní Revúčanov. Je v nich sústredené množstvo materiálu, ktoré systematicky zbieral, triedil a hodnotil. Kombinoval rozličné metódy práce (dotazník, rozhovor, opis pozorovania javu), pričom vždy vychádzal z dôkladnej znalosti skúmanej problematiky. V rukopise *Obraz občianskeho života na Zdychave* (1853 a 1856) sa pokúša o celkovú charakteristiku života ľudu Muránskej Zdychavy. Formou rozhovoru opisuje rozličné druhy práce a jej organizáciu, odev, bývanie, povery a reakcie na zásahy zvonku (komasácia, zákony a nariadenia o stavbe domu, zbojníci). Reussov záujem o materiálnu kultúru, jeho reálny prístup k celej ľudskej kultúre, vysvetľovanie vzniku a pretrvávania javov na základe nepriaznivých sociálnych a hospodárskych podmienok je v jeho dobe, charakteristickej romantickým obdivom k tradičnej kultúre ľudu a záujme o ľudskú slovesnosť a zvykoslovie výnimočný. V polovici 19. storočia bol jediný, kto venoval systematickú pozornosť materiálnej kultúre a usiloval sa zachytiť ju v celej tematickej a problémovej šírke.

Copyright © 2013 - 2026 Encyklopédia poznania